

κατεργάρης

κατεργάρης, ο, πλ. **κατεργάρηδες** κ. **κατεργαράιοι, οι**, θηλ. **κατεργάρα** κ. **κατεργάρισα, η**, ουσ. [<μσν. κατεργάρης· αρχική σημασία: κατάδικος που δουλεύει σε κάτεργο]. **1.** ήπιος χαρακτηρισμός απατεώνα: «ένας φτωχός κατεργάρης είναι κι αυτός ο φουκαράς». (Λαϊκό τραγούδι: *πρέπει να ξέρεις ψέματα να 'σαι και κατεργάρης και το κακό κεφάλι σου μες στο ντορβά να βάζεις*). **2.** (θαυμαστικά) άνθρωπος έξυπνος, πονηρός, καπάτσος: «το νου σου μ' αυτόν τον κατεργάρη, να μη σε τουμπάρει στη δουλειά! || βρε, τον κατεργάρη, πάλι τούμπαρα το διευθυντή του και πήρε άδεια!». (Λαϊκό τραγούδι: *ο Ιούνης ο βαρκάρης ο ξανθός ο κατεργάρης στη βαρκούλα του τη μπάζει. Και στο κυματάκι πλάι σκύβει και τηνε φιλάει*). **3.** αυτός που σκαρώνει τεχνάσματα, που δυσκολεύει, περιπλέκει τα πράγματα μέχρι να ωφεληθεί. (Λαϊκό τραγούδι: *υπομονή, υπομονή, και βγαίνει μια βαθιά φωνή απ' την καρδιά μου μέσα, ζωή γρουσουζα και κατεργάρα και μπαμπέσα // έχεις μάθει στη ζωή σου διπλωμάτισσα να ζεις. Για το γούστο το δικό σου εγώ ρεστάρισα, δώσε τώρα απολογία, κατεργάρισα*). Υποκορ. **κατεργαράκος** κ. **κατεργαρούλης, ο**, θηλ. **κατεργαρούλα, η**.

- *κάθε κατεργάρης στον πάγκο του*, **α.** μετά από ένα διάστημα κοινωνικής αναταραχής, θα επικρατήσει ευνομία και ο καθένας θα καταλάβει τη θέση που του αρμόζει: «η παλιά κυβέρνηση τα 'χε κάνει μπάχαλο, αλλά τώρα, με την καινούρια κυβέρνηση, κάθε κατεργάρης στον πάγκο του». **β.** μετά από ένα διάστημα εργασιακής αργίας και καθισιού ο καθένας θα αρχίσει πάλι να δουλεύει στο πόστο του: «μετά το τέλος των χριστουγεννιάτικων γιορτών, άρχισαν όλοι να γυρίζουν στις πόλεις κι ο κάθε κατεργάρης στον πάγκο του». Αναφορά στον κατεργάρη του κάτεργου, που μετά από ένα διάστημα ξεκούρασης ξανακάθεται στον πάγκο του για να τραβήξει πάλι κουπί.

- *μεταξύ κατεργαράιων ειλικρίνεια*, ανάμεσα στους απατεώνες ή στους έξυπνους ανθρώπους επικρατεί ή πρέπει να επικρατεί ειλικρίνεια, έντιμη συμπεριφορά, σε αντίθεση με αυτή που επιδεικνύουν στους υπόλοιπους.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας